

Locuint'a Redactorului

Cancelari'a Redactiunii

Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile defraudate nu se voru primi decâtu numai de la corespunzătoru regulari ai „Federatiunii.”
Articlii ramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune:

Pre trei luni 3 fl. v. a.
Pre șase luni 5 „ „ „
Pre anulu întregu 12 „ „ „

Pentru Romani'a:

Pre an întregu 40 Lei n. = 16 fl. v. a.
„ 6 lüne 20 „ „ „ 8 „ „ „
„ 3 „ 10 „ „ „ 4 „ „ „

Pentru insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a timbrale pentru fiecare care publicati-
une separatu. In Locnlu deschis
20 cr. de linia.
Unu exemplariu costă 10 cr.

Transilvani'a.

Sunt câte-va lune de candu nu mai primim de la Blasiu insciintări, — cu dorere sentim această reserva a cunoscutiloru nostri de acolo si o sentim mai vertosu de candu s'au esat confusiunea spireteloru in urmarea alegeriloru la congresulu catoliciloru de ritulu latinu. — adeca in loca de a fi luminati de la scaunulu Metropoliei, de unde am fi acceptatu directiv'a, ne vedemu siliti noi mireni d'intr'alte părți a luă initiativ'a pentru aperiarea autonomiei si independintiei besericei romanesci catolice de ritulu grecescu. Episcopatululu nostru ni aruncă manusi'a la toti căti tenem la una beserica autonoma si nationala. Am grabitu d'in capulu locului a redicā acesta manusi'a si suntemu resoluti cu totii a portā lupt'a cu SS. Loru, (de s'ar recere, in totu restulu vietii nostre pana vomu reesi invingatori ceea ce credem cu firmitate pentru că clerulu gr. cat. celu pururea nationalu, si poporulu este si va fi cu noi spriginindu-ne in lupt'a ce o vomu sustienē pentru autonomi'a si neependintia besericei nostre, carea este catolica de rit. grec. si totodata romanescă, adeca nationala.)

Avem probe la mana cu cari vomu dovedi că suntemu tradati in modulu celu mai meschinu, tradati de toti fără de exceptiune. Nu potemu presupune că episcopatululu nostru voiesce perderea scumpei autonomiei si neependintiei a besericei gr. cat. pentru că atunci d'insulu ar contribui la spargerea besericei gr. cat. apoi s'ar face numai in capulu santeloru Sălă.

Vomu continuā articlulu asupra die esei de Oradea-Mare, in treruptu cu intentiune si vomu incepe altu articlu a supr'a marci cestiuni ce stā la ordinea d'ilei, vomu publicā actele conferintiei relative la reactivarea metropoliei romanesci gr. cat. de Alba-Iuli'a, precum si Transumtulu Bulei Pontificale, prin carea se infintiēdia provinci'a besericesca gr. cat. autonoma, inpedinte, scutita de ori ce jurisdictiune straina; — vomu adauge datele cele mai insemnate referitorie la statulu uniunii cu beserica Romei, pactulu bilateralu si stipulatiunile lui, d'impreuna cu trist'a istoria a lupteloru seculari si a suferinteloru amare ce au induratu credinciosii acestei Metropolie cu geniulu s'eu neadormitu si neperitoriu, — ca s'ē v'edia generatiunea presinte si cele viitorie cum au luptatu parintii lor; s'ē v'edia arcierei nostri cum au aperatu anteceSORIILORU CEI MEMORITORI si gloriosi autonomi'a besericei, s'ē v'edia cătu de mari au fostu acei-a, si apoi s'ē traga paralel'a ca s'ē v'edia, dar s'ē v'edia bine, immensa osebire. Opposita juxta se invicem posita magis elucescunt.

Fiesce care ciclu de articli se va retipari d'in diurnu si inchiandu-se, acesta disertatiune istorica, se va da in editiune separata, ca clerulu si poporulu acestei provincie besericesci s'ē-si cunosea drepturile si s'ē le scie aperia.

Asta data impartesim de la Blasiu nescie sciri forte neplacute, cari le primiramu d'in a trei-a mana intr'o scrisore privata data inca in 30 iuniu, c. n. Eca unu estrasu d'in mai multe:

„In 9. Iuniu se depuse eexamenu d'in dogmatica. Unu proselitu, care voiesce a face cariera prin protectiunea ultramontaniloru, trage ca de p'eu sinodulu de la 11 Aug. 1868. si-lu mesteca in vorba, intrebandu pre unu clericu, că avut'au acelu sinodu dreptulu de a face ceea ce a facutu. Mitropolitulu suprinsu, nu se potū rabdā s'ē nu d'ica: „Acelu-a au fostu unu conventiculu.” Asiē plesni Preas. sa in fatia pre tata-s'eu.

„Afa, că mai tōte protopopiatele d'in archidieceese s'au dechiaratu in contr'a cerculariului archiepiscopescu si inca unele in termini forte ordieni, provocandu-se si la conclusele sinodului d'in 11. Augustu 1868. Augustinu Popu, protop. de la Alba-Iuli'a, de si s'a incordatu pre

cātu numai a sciutu, nu a potutu scote la cale, că-ce eparhianii lui s'au dechiaratu in contr'a participarei.”

„Numai cinci protopopi, cei mai servili d'in toti, au mangitu nesce alegeri taliter qualiter, punendu intre cei alesi si pre cinci mireni, cari nu voiescu s'ē scia numicu de acea alegere.” „Dn. Tim. Cipariu carele avū 3/4 alu voturiloru preotiesci d'in 3. protopopiate, a dechiaratu in consistoriulu d'in sambet'a, Rosalieloru, că ar' fi obrancicia, a se gerā omulu ca alesu alu archidieceesei, candu majoritatea asiē multu precumpentoria este in contr'a participarei, si n'a primitu a emulā cu Sigismundu Popu.” „Archidieceesa intr'ega, afara numai de trei patru ultramontani incubati introns'a, considera participarea ca mormentulu besericei romanesci greco-catolice.”

Diet'a Ungariei.

Siedintia camerei reprezentantiloru d'in 3. iuliu 9 ore a. m.

Dupa presintarea mai multoru petitiuni contr'a proiectulu de lege relativu la organizarea puterii judecatoresci, se continua desbaterea generale a supr'a acestui proiectu.

Fridericu Eördög h recunoscce defectele comitateloru, inse elu nu voiesce ca părțile morbouse s'ē se amputeze ci s'ē se vindece. Proiectulu voiesce a amputā, si pentru acēst'a nu-lu primesce.

Alesandru Csánády dice, că proiectulu calca dreptulu, că-ci prin denumirea judiloru puterea nemarginita a ministrului va deveni tirania. Incriminatiunea, că partid'a de 48 ar' fi turburatoria de pace si revolutiunaria, este calumnia, că-ci acēsta partida a sustienutu bazea de dreptu publicu, parasita de partid'a dreapta. Dacu in camera deputatoru existu revolutiunari si reacionari, finesce oratorele, acēsti-a sunt cei cari siedu pre bancelle ministeriali (Sgomotu. Aprobāri in stang'a extrema.

Ales. Almási este de parerea, că poporulu procede cu multu mai ratiunabilu la alegeri decâtu ministrulu la denumiri. Elu este gat'a a-si justificā cuvintele inaintea ministrului insu-si. Asiē, d. e. in sensulu proiectulu de lege onestitatea este una calitate principala a judelui; la tabl'a septemvirale s'a denumitu inse unu jude, despre carele fia-carele d'ica: ai grige, s'ē nu te insiele! Oratorele cunoscce pre unu jude de la tabl'a regesca, carele pentru speditiunea unei sentintie si-a stipulatu contractual-minte 4000 fl., scie unu casu, că unu individu carele a comisu una defraudare de mai multe mii de florinti, este denumitu la ministeriu. — Se pronuncia contr'a proiectulu.

Vorbira dupa Almási: Car. Szathmári, Adalb, Németh, Alesandru Gubodi, Mihailu Binder, Stefanu Majoros si Ernestu Simonyi, ultimulu oratoru in discussiunea generale, carele respingundu proiectulu fū ascultatu cu cea mai mare atentiune d'in partea camerei.

Balt. Horváth, ministru alu justitiei, luandu cuventulu finale, in aperiarea proiectulu s'eu numescce opusetiunea masea si o acusa de stabilismu, stagnatiune si neactivitate, si că impedece tōte intentiunile liberali a le guvernului. (Sgomote enorme d'in partea stangei si strigări: La ordine! Ast'a nu o potemu suferi! Sava Vukovits cere cuventulu.)

Presiedintele: Mi-permitu de a rogā pre onorabil'a camera . . . (Strigări sgomotose d'in stang'a: Pre ministrulu! Pre ministrulu! Mai multi deputati d'in stang'a scolandu se voiescu a vorbi. Strigări d'in drept'a: S'audim pre presiedintele!) . . . mi permitu de a rogā pre on. camera ca s'ē sustiena liniscea necesaria la desbaterea unui objectu atātu de importante. (O voce in stang'a: S'ē nu simu dara provocati!) Onor. camera pote fi convinsa că, dacu voiu aflā că cine-va este vatematu, mi-voiu tienē de detorintia a indrumā la ordine pre oratoru. (Strigări d'in stang'a: Dacu nece ast'a n'a fostu vatemare, atunci ce este vatemarea?! Ast'a este calumnia! D'in drept'a: La ordine! D'in stang'a: Da, pre ministru!

Mauritiu Jókai: „Eu nu portu neci una masca! „Auditi! Auditi! Miscare prolongita. Strigări in stang'a: „Acēstu-a este unu scandalu adevratu! Eca democratulu Hevessy striga: „Ministrulu trebuie provocatu la ordine.”

Balt. Horváth se plange că camer'a voiesce a denegā guvernului libertatea cuventulu, carea si-o rechiamă pentru sine. Mi-aducu a minte, dice ministrulu, că Colom. Tisza se exprimā nu de multu: Eu asiū fi rositu, daca asiū fi substernutu acelu proiectu de lege. Ministrulu inse nu iertatu s'ē respinga astfelu de expresiune. (Strigări in stang'a: Este ertatu, numai s'ē nu suspitiuneze.) Ministrulu si-apera apoi proiectulu intr'o vorbire lunga, vorbindu despre organizarea justitiei, competintia comitateloru si despre cerculu autonomiei lor. (Aplause prolongite d'in partea dreptei. Iritatiune mare in stang'a si strigări S'audim pre Vukovits! Strigări sgomotose in drept'a: Votare! Sgomotu generalu si iritatiune mare.)

Sava Vukovits cere cuventulu in cestiune personale (strigări sgomotose in drept'a: Nu existe! Sgomotu enormu.)

Presiedintele: Precum vedu, dnulu deputatu Vukovits dorece a vorbi; inse dupa ce s'a inchi su pertratarea, in sensulu regulamentulu camerei nece unu deputatu n'are dreptulu de a vorbi in meritulu causei (Strigări in stang'a: Cestiune personale!)

Presiedintele: Fiindu că n'am auditu mentiunandu-se numele dlui deputatu in totu discursulu dlui ministru Contradictiune sgomotosa in stang'a. Mai multi membri ai opusetiunei saru la mēs'a presidiale si ceru cuventulu facandu gesticulatiunile cele mai veeminte.)

Csernátony: Jankovits a ceru in se cuventulu in una afacere personale, fără de a fi numitu personalminte.

Vukovits Voiescu a vorbi in una cestiune personale care me atinge de aproape. (S'audim! s'audim! sgomotu enormu neintreruptu.)

Presiedintele: Me vedu silitu a atrage atentiunea dlui deputatu a supr'a §-lui 128 alu regulamentulu camerei, si repetu, că numele lui nu s'a mentiunatu. . . . (Iritatiune sgomotosa: Mai multi deputati opusetiunali se scola si voiescu a vorbi; Vukovits inca stā in picioare si nu recede de la cuventu. Demitriu Horváth, referinte alu comisiunei centrale, cui i compete cuventulu finale, si Vukovits voiescu a vorbi pre intredate, inse ambii sunt amutiti de partitele contrarie. Strigări d'in stang'a: Parasim camera!)

Csernátony: Ba nu, ast'a s'ē nu o facemu!

Tisza si Ghyeczny mergu la presiedinte si se incerca a-lu capacitā prin interpretarea regulamentulu camerei. Lui Tisza i succede in fine a fi ascultatu, si provocandu-se la casulu precedentu alu lui Jankovits, dice că lui Vukovits inca nu i se pote denegā cuventulu. Iritatiunea si-ajunge culmea si fiindcă Vukovits nece nu voiesce a recede, presiedintele inchiude siedintia, una d'in tre cele mai turbulente, la 314 ore.

Siedintia camerei reprezentantiloru d'in 5. iuliu 9 ore a. m.

Presiedinte. Somssich; d'in partea regimului: Iul. Andrássy, Lónyay, Horváth, Wenckheim, Mikó, Eötvös si Gorove.

Dupa autenticarea protocolulu siedintiei trecute, se presintara mai multe petitiuni cari, a fara de doue, tōte fura indreptate contr'a primirei proiectulu de lege relativu la organizarea giudicale.

Se presintara patru interpelatiuni, a nume: Gabrielu Várady interpeleza ministeriulu in privint'a ordinatiunei guvernului emisa sub decursulu alegoriloru; Lukács si Col Tisza in privint'a proiectulu de lege ce ar'

a se prezintă în cauză remanentelor urbanilor; în fine Alesandru Almásy întreba în interpelatiunea sa, pana candu va remane comisariulu regescu în comitatulu Heves?

C. Iuliu Andrásy declara, că Majestatea sa a binevoitu a primi adresă dietei magiare. Răspunzându apoi la interpelatiunea lui Emericu Ivánka relativă la calea ferată din Orientu, dăce că punctulu de împreunare se va stabili spre multumirea Ungariei, despre ce guvernulu e responsabilu.

Mikó răspunde la două interpelatiuni: una a deputatului Paulu Szontágh relativă la căminele ferate ce ar fi să se edifice în cottulu Gömör; alta a lui Jókay relativă la edificarea și conservarea căii Pest-Vacz. Ambii interpelanti sunt multumiti cu răspunsulu.

Bar. Wenkheim, ministru de interne, răspunde la mai multe interpelatiuni prezentate din partea lui Irányi, Mednyánszky și Madarász în privința tramitelor și comisarilor regesci în Pécs și Somogy, era la interpelarea deputatului Dr. Ios. Hodósiu, că adevăratu este, că guvernulu n'a aprobatu alegerea unor cetățeni din țiere străine de membri ai „Asociațiunii transilvane pentru cultură și literatură poporului romanu“ și dacă nu o-a aprobatu, pentru ce nu o-a aprobatu? răspunde, că însuși deputatulu a spus, că Majestatea Sa a aprobatu statutele acelei Asociațiuni înființate în 1801 sub condițiunea cuprinsă în §-lu 5 alu statutelor, adică cumcă membri din țiere străine nu pot fi aleși decât prin confirmarea guvernului transilvanu; această Asociațiune, alegându în anul trecut pre câțiva profesori și directori de școli din Romani'a parte ca membri onorari, a recercatu pre guvernulu atunci înca în vigore pentru estradarea documentelor aceluor membri. Inse pre baza subternerei motivate a guvernului transilvanu, regimulu nu a întaritu din cauze politice alegerea acestor membri.

Ministru lu inse nu află cu scopu a însăși aceste cauze politice și se roga de camera ca să-lu dispenseze de la această Regimulu nu pot face nici una excepțiune contră aceluor membri din punctu de vedere alu culturii, singuru din cauze politice nu i-au potutu întari și nu are intențiunea de a i întari nece în viitoru (Aprobări în drépt'a.)

Dr. Iosetu Hodósiu. Onorata camera! (s'audămu). Asiș credu că nu se va supără dlui ministru de interne, și camera va află forte naturalu, dacă me declară, că răspunsulu dlui ministru nici decum nu me multimesce. Dar' judecându după cele precedente că onorabil'a camera său majoritatea totdeauna iș la simpla știință respunsele ministrilor la interpelări, asiș vedu și sortea răspunsulu dlui ministru de interne la interpelatiunea mea, că adică acelu-a se va luă la știință; prin urmare nici nu cutedu a propune ca acelu răspunsu se să pana la ordinea dălei, ci mi rezervu dreptulu de a face câtu mai curendu o propunere în privința asta.

Wenkheim, ministru de interne, răspunde apoi la una interpelatiunea lui Ern. Simonyi în privința unei fabrice de spiritu, în fine la una altă interpelatiune alui Ales. Almásy pentru înmulțirea judilor sedriali și procesuali.

Președintele dede cuventulu lui Sav'a Vukovits, carele din cauză șgomotulu fii împedecatu în șiedința ultima de a vorbi. În lung'a sa cuventare așera cu multa moderatiunea partid'a stang'a în contră atacurilor ministrului de justitiă, dăcundu că partid'a stanga a urmatu pururea acelei mari partide naționali, care de la 1832 în coce a așeratu cu celu mai mare zelu drepturile națiunii, libertatea cuventulu, a consciinței, emanciparea israelitilor; această partiđa a datu viața legiloru din 1848 (șgomotu în drept'a. Asiș e! în stanga.)

Horvát, ministrulu, reflectandu la vorbirea lui Vukovits dăce, că opiniunea publica va judecă după fapte, cari sunt urmașii așerati ai acelei partide mari naționali din 1848. Asiș se fiă incidințele din șiedința ultima.

Demetriu Horvát, referință alu comisiunii centrale, recomanda înca odată primirea proiectulu de lege organizatoriu.

Votarea s'a amenatu inse pre mane la dorința a 40 de deputati.

Ordinea dălei: Proiectulu de lege așupra conscrierei poporulu.

Se primeșce în genere șt, cu unele modificări în șpe-

cie. Votarea finale se va întâmplă în șiedința urmatoriă și se va tramite apoi casei magnatiloru.

Irányi se roga pentru pertratarea proiectulu șeu de lege relativu la pedepșele corporali. Camera decide, ca după rezolvirea celor mai urgente afaceri, să se puna sub discușiune.

Șiedința se încheia.

Revista diurnalistică.

Cetimu în „Politica“ de la 2 iulu: De la frontierele Romaniiei 8. iuniu. (Iratiune.) „Vlăd“ comunica urmatoriile: „Din Bucureșci se șcrie, că acolo cerculara în dălele din urma diferite șcrii despre una lovitură de ștatu din partea partidei liberali, cari erău îndreptate a iniția șpirețele locuitorilor. Una mana necunoscută impartii prin mai multe ștrade a le cetății placate revoluționarie, prin cari se puneă în prospectu una mișcare revoluționaria. Politia șe nesu a veni în posesiunea acestor placate pentru a le confiscă. În 24. I. c. una parte a garnisonului fu consignata în casarme, era șeră patrușele politiane percurșera cetatea. Intre roșii (liberali) cercula șcirea, că Mazini ar' voi să șprovoce șu decursulu verei acesteia una revoluțiune în Franci'a și Itali'a, și contēja și la participarea poporelor orientali a le Europei și mai cu șema la a Romaniiei. Roșii nu ascundu nici de câtu în organele lor, că la casu candu ar' erumpe una revoluțiune, primul lor pasu ar' fi, a navali „în Transilvani'a și Ungari'a“, pentru a eliberă pre confratii lor.“ Prește totu diurnalele romane extreme vorbescu forte rêu despre Ungari'a, ba după parerea lor Ungari'a trebușe să șpera, candu Romani'a se va radică în tota marimea și poterea sa. „Șentinelă“ numeșce Ungari'a „unu ștatu asiaticu de lotri, ivitu în civilizatiunea modernă și în midiloculu poporelor, care trebușe chiaru asiș delaturatu, ca și putregaiulu osmanu din Constantinopol.“ Din aceste puținș notificatiuni ve veti potē convinge pre deplinu, că ce se potē așceptă de la Romani'a, candu în Orientele Europei șar' eșcă vre-unu conflictu mare. Dreptu că acuma guvernulu mai infrēna înca dorințele și tendințele roșilor; inse candu se va potē calculă vre-o dată la rezultatulu lor, atunci se va primi bucuros în Bucureșci programulu roșilor.

De la congresulu catoliciloru lat.

În șiedința din 24. iuniu Adolfu Dobrzansky, ca deputatu alesu în dieceșsa gr. cat. (ruseșca) a Ungvarului, țienu urmatori'a cuventare:

Prea șanti'a ta principe-primat!

Onorabila adunare! Consimtu pre deplinu cu on. antevorbitoriu, dorindu, ca pertratările în cauză autonomiei beserecei catolice să șcurga cu cea mai mare intielă, nu potu inse a nu doru totu odată ca, înainte de alegerea comisiunii despre carea este vorb'a, să fimu în curatu cu cestiunișle prealabile, ca nu cum-va să intrevina mai tarduș pedeșce, care să conturbe cursulu lucrărilor; dreptu ace'a credu a face on. adunări unu șierbitiu bunu, propunendu delaturarea aceluor pedeșce.

Este cunoscutu în comunu, că rușii la 24. aprilu, 1649. în Ungvaru, er' romanii la 21. martiu, 1697. în Alb'a-Jul'i'a candu primira unirea cu beserec'a apuseșna: si-au facutu rezerv'a, ca restringendu-se această unire eșchisivu la cele patru dogme cunoscute, și-si pota paștră ritulu și disciplin'a lor orientale, sustienendu-si nevetamatu dreptulu de a-si alege pre antistii șei besereceșci; mai departe preuștimea lor șe fia impartesita intru tote favorile competinții preuștimii confesiunii catolice.

Deci unirea romaniloru și a rușiloru, în intieșlesulu pactelor bilaterali, intarite la locurile competinții, restringendu-se eșchisivu la dogma nu se potē estinde cu dreptulu așupra cauzelor școlare șeu aministrative beserecei pana atunci, pana candu congresele micște besereceșci, care romanii și rușii le-au avutu din vechime, nu voru colucră deosebitu în corpore pentru această eșentială modificare respectivu estindere a ideei uniunii besereceșci; deci cauză pentru carea deputatii mai multor provincie de ritulu orientalu nu ș-au potutu infatișă în midiloculu nostru respectivu provincieșle șe ș-au indoitu a tramete deputati la această adunare, o află în impregiurarea amințita și în autonomi'a metropoliei de Alb'a-Jul'i'a, inartici-lata prin lege, șcusa prin bul'a papale de la 24. februaru 1854 pentru tempuri eterne de sub ori-carealta metropolia, respectivu de sub influința metropoliei din Strigona, și paștrata de romani cu multa șcumpetate.

Eu apretieșescu deplinu precauțiunea șpirețulu poporeloru, ce se alipescu cătra vechiulu șeu ritu, apretieșescu această alipire corespunșdientoria unor raporte șpeciali și oșebitu dorinței, de a sustienē intręga unirea, dreptu ace'a nu o potu desaprobă nece în urmările șale; eu inse mi-țienu de detorință a me infatișă în această on. adunare, parte pentru a lamuri cauzele posibile șle

neinfatișării condeputatiloru noștri, parte pentru a me adresă cu incredere cătra on. adunare, ca să binevoieșca a delatură cauzele iniștrate a le șialușiei, respectivu a linișci șpirețele în privința ace'a, cum că on. adunare, respectivu șenatulu centralu micștu alu beserecei catolice nu va eșchide consultările micște a le congreseloru univșersali a le romaniloru și rușiloru, și ca deputatii, cari voru fi chiamati a face parte în șenatulu mestecau centralu, chiamatu a pertrată cauzele noștre comune, pre langa sustienerea deplina a autonomiei legali a metropoliei de Alb'a-Jul'i'a, să se alęga din congresulu micștu beserecescu alu metropoliei romane, respectivu alu rușiloru.

Eu, precum amiinții, doreshcu intruducerea și consolidarea autonomiei beserecei catolice, fiindu petrunșu tot odată de necesitate șenatulu micștu alu beserecei catolice, din respectulu trebeleru comuni, doreshcu, ca cauzele ce aru potē împedecă activitatea acelu-a să se delature câtu mai curendu, dreptu ace'a credu, că ar' fi cu scopu, ca regulamentul electoralu, care va veni la ordinea dălei în această on. adunare, să se ștaverēșca numai pre șemi'a catoliciloru de ritulu latinu, er' metropolitulu de Alb'a-Jul'i'a și eppii ruseșci să fia rogati a conchiamă fără intardiare congrese micște besereceșci, și apoi a iniția pre aceste congrese, ca să alęga delegatii, cari voru avē a face parte în șenatulu centralu micștu alu beserecei catolice.

Apoi luă cuventulu

Ionu Cucu: Escelentia, Principe-primat! On. adunare! Consimtu cu declaratiunea Escelentiei Șale Principelui, cumcă adunarea preșinte, fiindu conchiamata eșchisivu pentru rezolvirea unu singuru obiectu, adică pentru elucrarea regulamentulu electoralu, nu potē fi vorba despre raportele dintrę confesiunișle de diferite rituri ale beserecei name catolice, aflu inse de trebuința a declară și aci, că rechiamatiunea on. dnu antevorbitoriu Adolfu Dobrzansky în principiu este corectă și în consonanță cu convingerea mea; diferim numai în ace'a, că după ce de aci nu potu așceptă remediu, ca conformu dorinței noștre să ne potemu șcuti autonomi'a beserecei catolice de ritulu orientalu, eu din partea mea am grabitu cu deplina incredere, și fără eșitare, a ocupă loculu în această adunare, cu care m'a onoratu increderea tramititoriloru mei cat.

Totu de odată grabescu a declară, că, credințioșii catolici, apartiena acei-a ori-carui ritu, avendu detorință comune și neevitabile, de a șprigui și veghiă așupra drepturiloru și intereselor catolicismulu pre mine nu me nelinișcesce ingrigirea aceluor-a, cari din șialușia pentru autonomi'a nu ș-au preșintatu în această adunare.

Pre mine nu me nelinișcesce ingrigirea aceluor-a cu atātu mai verșosu, că-ci dacă privescu fără preocupatiune a șupra istoriei de 180 ani a uniuș, nu aflu nici unu precedentu, care să ni-șpuna, cumcă intereșele noștre ar' fi venitu candu va în conflictu șeu contradicțiune și estu-modu ori-ce ingrigire în privința aceluor-a ar' fi grabita și nemotivata, știmezu inse convingerea fia-carui-a dar' voiu urmă totu-de-un'a numai vōcea consciinței mele, pentru care șum respunșdientoria înainte lui dăieu și înainte opiniuniș publice a alegitoriloru mei.

Deci inșemnetatea ingrigitoriloru multor-a este numai, că compromitēja înainte tramititoriloru șei pre eppii șei, caror-a avemu să li multiamimă pentru tōte, fiindu că ei nu crutiă nici una oștenelă pentru șperșerarea noștra.

Și dupăce autonomi'a beserecei de ritulu orientalu este ștaverita prin conclușele șanteloru canōne de mai nainte, conclușele adunării acesteia n'ar' potē prejudecă aceluor conclușe șinodali nici atunci, candu adunarea aceluor-a ar' fi deșă îndreptățita a se ocupă și de obiecte eșentiali.

Am audțu, că multi se ingrigescu, pentru că credinționalele li-ș-au inșmanatu prin eșc. ș. principeșle-primat: în privința aceluor-a oșervu, că mie înca mi-ar' fi mai placutu, ca credinționali să mi-se predēș prin metropolitulu transilvanu, șeu prin eppulu meu, — am aflatu inse două motive, cari mi-au resșiratu indoiel'a și în privința, această, unulu este, că pușetiunea primatului este mai multu de inșemnetate politica, fiindu că arci eppii de Agri'a și Caloci'a nu șunt subordinati primatului ca atare, ci celu multu elu este primuș inter pares; alu doile motivu este, că eu în cestiunea aceluor-a privescu pre primatulu nu ca pre atare, ci ca pre legatulu șcaunulu apōștolicu, și mi-țienu de onore și de detorință șanta a me plecă lui totu-de-un'a la tōte inițiativele de interesu catolicu.

De altminteșle, de cum-va cu ocașiunea adunării autonomice, în care se voru pertrată raportele diferitelor rituri, voiu fi onoratu de nou cu pretiuit'a incredere a alegitoriloru mei, nu voiu intardiă a șpune parerea mea în privința autonomiei catoliciloru de ritulu orientalu, acum inse, și cu această ocașiune nefindu nici locu nici tempu, pentru asiș ce-va, șpriginescu propunerea onor. noștra comembriu c. Aponi, ca să șe șemita una comisiune de 18 membri pentru elucrarea regulamentulu electoralu.

D'in cottulu Zarandu.

Nu amu șcrișu de multu despre șeu din comitatulu nostru, cu tōte că mai pre tōta diu a se petrecu aici lu-

eruri cari merita a se publica. Me apucă să comunică cu asta ocaziune vre o căte-va.

Seimu. că în comitatul nostru încă de pe la anul 1864. se lucră pentru înființarea unui gimnasiu mare romanu gr. or. în Bradu. Fondulu acestui gimnasiu este pana acum, parte în obligațiuni de împrumutul naționalu, parte în realități, aprôpe s'eu d'ora chiar' la 100,000 fl. v. a. Statutele gimnasiului au trecut prin multe fatalități, vr'eu să d'icu pre la multe guverne. Încă la anul 1864. s'au subternut statutele la guvernulu de atunci: dar' au stagnat acolo pana candu la a. 1865. t'omn'a. s'eu 1866 primav'era, deputatii nostri domnii Hodosia și Borlea. au intrvenit în lucru și au vorbitu cu taverniculu de atunci Senyeyi, care nici nu scîia că existe vre-unu aci la guvern despre gimnasiulu d'în Bradu. S'a început apoi, acum pentru un'a acum pentru alt'a. a se trimete statutele în jos la comitatu, a se subterne era și la guvernul, și totu asiè pana în anul trecut, candu reformandu-se statutele gimnasiului în cele confesiunale după statutulu organicu alu bisericeii gr. or. d'în Transilvani'a și Ungari'a, în fine după atâte casuri varie și după atâte discriminie, ministeriulu de culte și instrucțiune publică a intru acele statute, cerendu numai a i se subterne în trei exemplarie și nu numai romane-ce ci și în traducere ungurească. Aziè sperâm, ba nemai subservandu acum nici-o pedece, suntemu siguri că la t'omn'a se va începe gimnasiulu romanu în Bradu acum antîiu cu două clase, și apoi se va continuă d'în anu în anu pana la completarea lui cu tote optu glasele. Nu potemu să nu exprimem recunoștința poporului, preotimei, și inteligenței romane d'în Zarandu. pentru că si-a datu obolulu și stăruința pentru înființarea acestui institutu atîtu de necesariu la creșterea și cultur'a naționale a tinerimei romane; gratulăm totodata ministeriulu de culte și instrucțiune publică, că si-a recunoscutu chiamarea de a nu pune pedece culturii poporului, fia și de naționalitate romanu: dar' nu potemu să nu însemnăm cu mandria națională în animele noastre numele dlui Dr. Josef Hodosiu, care ni-a facutu statutele, și care d'impreună cu colegulu său vice-comite Amos Francu, a dovedit o activitate nespusa în realizarea institutului nostru gimnasiulu d'în Bradu.

Statutele gimnasiului le vom comunica spre publicare cu alta ocaziune. Acum să trecu la altu obiectu.

În 7. iunie a. e. s'a ținutu adunare de comitetu alu districtului. Membrii, ca tot de-a-un'a asiè și acum au fostu în numeru forte frumosu adunați. Comitele supremu venise cu două zile mai înainte. Magiarilor, s'eu mai bine la o elica a lor, nu le place că comite supremu nu siede permanentu în comitatu; pentru aceea conducatoriulu lor A. B. ex-soldatu, fostu notariu comunalu, și acum postariu, vr'endu a-si dă unu aeru de parlamentar, îndata după deschiderea ședinței a i n t e r p e l a t u pre comitele supremu, că: are cunoștința ministeriulu că nu locuiesce în comitatu? Întrebarea în sine, s'eu interpelarea, dacă vrei asiè, ar'ăta nesciința de o parte și o ascunsă intențiune de alta parte, a interpelantului și a t'ota c'et'a lui. Domnialoru trebuia să scia ce este oficiulu, ce este deregatori'a unui comite supremu; trebuia să scia, că comitele supremu nu conduce nici administrațiunea nici justiți'a în comitatu; elu are numai dreptulu de a supr'aveghia, și de a duce presiulu în adunările de comitetu; era pentru ac'et'a nu este de lipsa a șied' permanentu în comitatu, cu atîtu mai vertosu că ac'et'a nu o prescrie nici o lege, nici unu us., nici o ordinațiune. P'ote că după organizarea a unicipieloru va fi altminter; pana atunci inse nu atacati usulu secularu alu domni'a vostră, usu ce a trecut în lege că postulu de comite supremu este mai multu demnitate de cătu oficiu. Destulu dacă comitele tot-de-a-un'a este în comitatu candu și de căte-ori trebe. Dar' magiarilor nu le-a placutu, că Piposiu la începutu nu siede, în urma inse s'a asediatu cu locuinti'a în comitatu; și nu le-a placutu, că Ionescu a șiedutu permanentu în comitatu; acum nu le place, că Haller vine tot-de-a-un'a candu trebe în comitatu: lor nu le place nimicu, nu sunt îndestuliti cu nimicu. Alta intențiune trebe dar să fia aci. Unulu d'într'ei are ambițiunea, de a se face elu comite supremu, și pentru aceea ei nu voru fi îndestuliti ori pre cine altulu ar' trimete guvernulu aici de comite supremu. Romanii si-au spus odata parerea basata pre lege, cumu este de a se suplini postulu de comite supremu într'unu comitatu puru romanu; și-au spus o într'unu modu demnu de o corporațiune morale; au facutu reprezentatiune în privința ast'a ja ministeriu și asièpta cu paciencia dispusetiunile ministeriului; atunci era voru vorbi, dar' intrige nu voru țiese nici-odata, ei voru merge tot-de-a-un'a pe calea luminei, pre calea adevărului.

Să vedem inse ce se petrece în ședința. Obiectulu celu mai momentosu este alegerea de vice-fiscalu și de archivariu la procuratur'a tribunalului. Pentru împlinirea acestoru posturi prin alegere, s'a fostu scrisu concursu. La postulu de vice-fiscalu a concursu C r e t i u advocatu în Belusiu, și M o g ' a advocatu în Halmagiu; prin urmare acesti-a s'au pus în candidare, și majoritatea voturilor a capetat-o C r e t i u. Multi voru întrebă, că pentru ce n'a alesu pre Mog'a, d'în comitatu fiindu? Nu vr'eu să redeschidu ranele trecutului; poporulu scie pentru ce n'a alesu pre acestu a; întrebati poporulu.

Pentru postulu de archivariu a concursu Adalbert

Weres ex-solgabireu, și Augustu Horsia rigorosantulu în drepturi. Voturile au cadutu pre acestu d'în urma. Magiarii, se întielege, s'au maniatu pre comitele supremu, că pentru ce a pus în candidare pre Augustu Horsia, și acestei mare manie a lor a si datu expresiune în diurnalulu guvernamentalu „Pesti Naplo“ d'în 18. iunie a. e. Nr. 138. strigandu în contr'a comitelui, că prin ac'et'a candidare s'a compromis pre sine și a compromis guvernulu? Io asiè credu, că dacă e vorb'a de compromisiune, apoi mai multu compromisiunilor s'ar pot' d'ice candidarea lui Weres, care ca fostu solgabireu nu s'a prea portatu asiè ca la alegerea dela a. 1867. să intrunescă încrederea alegătorilor, și a remasu d'în solgabiraim pre d'în afara; apoi acestu Weres, ca fostu solgabireu, la o ordinațiune a tribunalului criminalu ca să subscerna actele și corpulu de delictu — sciti ce a respunsu? a respunsu că nu le pot' subscerne pentru că le-au mancatu siorecii, ac'et'u-a este apoi omulu despre care corespondentele lui „Pesti Naplo“ d'ice că a servit comitatulu cu diligența și merita promoțiune. Dar' de aceea nu si-a adus aminte, că cumu ar' pot' omenii să incredintez actele de procesu unui archivariu, la care actele nici ca la solgabireu nu erău sigure. Și apoi compromisiune e aceea, dacă omenii nu sunt și nu pot' fi toti de un'a si aceea si credința, fia politica, fia religioasă? Si apoi pre cine să candideze, dacă nu erau alti concurenti?

Dar' si aci totu acea intențiune este, despre care am d'isu mai în susu; și pentru ajungerea acestei intențiuni, nu er'ăta de a face tote, încă de a scrie și corespondințe de ale lui „Pesti Naplo“, și pote încă de a da și alte informațiuni secrete, numai ca să compromita pre comitele supremu sub cuventu că ac'et'u-a acum și ca magiaru apesa (? pre magiari și redica (? pre romani. Noi inse credem că guvernulu nu se va luă după corespondințe patimose ca cele d'în „Pesti Naplo“, nici nu va merge după informațiuni unilaterale fia si secrete.

Noi d'în parte ne, fără să ambitionam s'eu să atoram pre contele Haller aflăm că procedur'a sa în adunarea comitetului dela 7. iunie a. e. este un'a d'într'ele mai corecte și mai imparțiale; noi nu în laudăm ca s'eu-lu compromitemu: fapt'a bună și d'ăptă e lauda în sine: noi ținem la adeveru și dreptate, și ne vom bucura dacă nici altii, și în specie frații nostri magiari, nu voru caută alta cale decâtu ac'et'a.

Totu în ședința de la 7. iunie a. e. s'a alesu și comisiunea scolastica. În ac'et'a comisiune sunt 15 romani, 4 magiari și 1 evreu. Cu placere anunțam că între membrii acestei comisiuni sunt alesi și iubitiții nostri deputati, domnii Hodosia și Borlea.

Cele mai de aproape ședințe ale comitetului se voru țin' în septemvre. Sperăm că pana atunci frații magiari voru mai uită ce-va d'în dorulu de a predomni, și voru mai înv'etia ce-va, de a fi adeverați frați cu noi.

C o r e s p .

De langa Alb'a-Iuli'a, în Iunie 1869.

On. Red! Nu este de ajunsu dorerea cea atîtu de adancă sentita pentru pierderea drepturilor noastre politico-nationale, nu degradarea și umilirea la starea anterioară, acumu fatalitatea vine a ne despoia și de unic'a mangaiare ce ne mai remase după catastrof'a politica: de a caută refugiu în sinulu baserecei nostre!

Acestu evinimentu tristu nu-si află parechi'a în trecutulu Romanilor fia fostu acelu-a cătu de amar. E bine! pre mine nu me supera intru atîtu-a lacrimi și încercarea ore cui-va de a suprematisă; ce'a ce inse observu, cu adevărata mahnire, indignatiune și revoltare este: fatal'a desbinare între frații de unu sange. Ac'et'a ne a strivitu în trecutulu ca și în presente, și ne va nimici totalmente în venitoriu, de cum-va vomu perseveră în ea. . . Voindu prelatii baserecei cat. lat. a-si organiză trebele sale baserecesi si scolare, află de bine — firescu d'în punctulu de vedere alu subordinațiunei — a involve în acele si interesele provinciei nostre baserecesi și ac'et'a pentru seculu de pretestu alu uniunei dogmatice cu basereca Romei. Acumu suntemu dar' la rondulu nostru a ne apară d'în respoteri stravechiele drepturi de autonomia baserecească recunoscute nu odata prin acte publice atîtu de partiarcul Romei, cătu și de augustulu nostru domnitoriu. Nece nu lipsescu barbati devotati binelui baserecei și natiunei romane, cari în sinode episcopale si-radica vocea pentru sustinerea justeloru pretensiuni la independentia totală a baserecei gr. cat. romane de ori-care alta basereca. Inse pre candu ne bucuram noi d'în anima pentru ac'et'a portare demna de tota stim'a și apretiuirea a unoru a, pre atunci nu ne potemu ascunde intristarea vedindu pre altii că lucră în direptiune contraria, parte sunt indiferenti în o cestiune atîtu de vitală ca și cea de facia.

În 6. maiu a. e. amu avutu unu sinodu tractualu, care cu exceptiunea celu pentru alegerea metropolitului — este primul de candu a reinceptu Arci-dieceș'a noastră a-si exercită dreptulu s'eu constituționalu baserecescu. Afara de preutime, a fostu invitata tota întielegința d'în tractu spre a luă parte activă la agendele sinodului, dar' trebe se marturisescu cu parere de reu, că întielegința noastră, a fora de 2—3, nu a ținutu de lucru demnu a participă la acestu Sinodu. După cuventulu de deschidere, onor. D. protopopu Augustinu Popu ca presiunde provoca pre

membrii sinodului a se constitui, ceea ce să și fece, alegandu se unu vice-presiunde în persona D. senatoru d'în Alb'a-Iuli'a Alexandru Comanescu și doi notari ad hoc. După ace'a presiunde, dă cetire circulațiului metropolitanu sunatoriu despre scolele confesiunale. Sinodulu primu fora desbatu de alu s'eu principiulu: ca scolele nostre si în venitoriu să port' tipulu confesiunale. Ci acumu se ivi întrebarea despre modulu înființării și sustinerei scoleloru confesiunale după preșcrișulu legi de înv'etiamentu. Desbatendu se acestu obiectu, la propinerea presiului se aduc' concludusulu urmatoriu: Sinodulu alego două comisiuni d'în preut și nunci un'a pentru elaborarea unui proiectu despre înființarea scoleloru confesiunale sub presiundu On. D. protopopu tractuale, și alt'a cu misiunea de a censură ac'et'u operatu comisiunale, apoi a se pune în contielegere cu preutii tractuali și a cere dela densii informațiuni fidele despre împregiurări obveniente, și despre activitatea sa a face relațiune la tempulu s'eu în sinodulu tractuale. E bine! pre carthia, aceste tote sunt bune și frumoșe; dar' otarirea sinodale, nece pana asta-di nu s'a pus în lucrare, ma nece protocolulu acelu sinodu încă nu este compus. Apoi pentru ce ne mai si adunăm deca otarirea nostra remane numa . . . pre carthia? Să sperăm inse că nu va fi totu asiè: dabit Deus hisquocque anomalis finem.

U n u p r e u t u

Se nu ne mistificam!

Diurniulu „Federatiunea“ publicandu discursulu meu, ținutu în ședința camerei de la 1. iuliu a. e., află cu cale a mi face una reflexiune pentru folosirea cuventului „natiune“ și cere deslucire despre întielesulu acestui cuventu d'în punctu de vedere individualu; — cea deslucirea!

Ea sub cuventulu „natiune“ pronunțatu în diet'a Ungariei priceputo tocmai asiè universitate a soioriloru (!!) diferite, ca sub cuventulu „Ungaria“ unitatea natiuniloru locuitorie pre terenulu ac'et'ea; — (Si Pis'a totu asiè pricepe. Redact.) este inse de însemnatu că folosulu și practic'a acomodate unui cuventu este diferita în un'a s'eu alta limba, asiè d. e. cine posiede limba magiara și romana, pote aci (?) că sub cuventulu candu d'ice deputatul țieranu „a nemzeti akarata“ se întielege că vorbesece despre „vointi'a poporatiunei întreg'e“ și nu despre a natiunei magiari escisivu.

Cu multu mai reu ar' fi folosita totu acea-si expresiune în limba nostra romana, în cătu noi cu cuventulu „natiune“ chiar' la a nostra natiunalitate ținindu, nu suntemu dedati a pricepe sub ac'et'a numire și alte soiori colocuitorie în țiera.

Ce e dreptu ungurulu pretinde că în Ungaria nu mai una natiune politica existe, inse tocmai de aci ne este justificata lupt'a necontentita pentru esistința nostra natiunale, cu atîtu mai vertosu că noi neci decâtu nu recunoscem adevărulu acestei asertiuni, ci recunoscem simpliminte unitatea politica între t'ota natiunile, care este identica cu ide'a statului.

Suntemu de acordu toti deputatii natiunali că noi la t'ota ocaziunea și d'în punctu de vedere patrioticu să purcedum, candu dara ori si cine vorbindu generalmente la cutare proiectu de lege se folosese de cuventulu „a nemzeti akarata“ se întielege de sine că nu voiesce a pricepe numai natiunea magiara, ci universitatea natiuniloru unui statu. — (Dta scii aplică preabine. R.)

Asiè este conceptulu pretotindene în lumea parlamentara, în Franci'a sunt mai multe (?) natiuni precum mai în tote staturile europene, si totu-si dacă celim ori unde în opturile franceșe „la nation“, scimu că nu e vorb'a numai de soiulu franceșu. (Chiaru asiè si Pis'a se povoca la Franci'a. R.) Ionu C u u c u,*
deputatu dietale.

* Nota ce se facuse la cuventulu „natiune“ ce otre de „diece ori“ în discursulu Diale, au fostu curatu obiectiva fără cea mai puțină alusiune la personalitate, cu unu cuventu atîtu de revizovata cătu noi, primindu deslucirea Dietale, au trebuitu să ne mirăm de extravagantiile caprinse într'ins'a și mai vertosu de vaterbărie personale imprasciate în drept'a și în stang'a, atîtu în contr'a Trad. cătu și în contr'a Redactiunii. Dacă am fostu siliti dar a întrebuintă dreptulu nostru de forțare, lasandu d'în testu pasurile ce nu pot'ău av'etăca într'insulu, am facutu ac'et'a, crede ne, numai într'interesu Diale. Publicandu deslucirea ceruta, o lasăm în judec'a publicului cetitoriu, însemnandu că „complexulu“ Diale Gozșdu, lu vedem inocuitu. — pote pentru ce să nu lu cunoșcem, — prin cuventulu „universitate.“ De alimnirea întrebuintarea cuventului „soiuri“ și tota deslucirea, ni areta sorgintea. Spicarea întrebuintării cuventului „natiune“ o cunoșcem de la Magiari, dar' nu ne acceptam ca unu deputatu rom. mandru de a se țin' de a se ciabuun natiunali alu deputatiloru romani, să vina a ni-lu p'oca totu asiè; este preadeveratu că după ce s'au pronunțatu și încă de „diece ori“ cuventulu „natiune“ asiè precum s'au întrebuintatu, nu ni-se pot'ă de alta deslucire, ci noi am fi doritu ca acelu cuventu să nu se fi pronunțatu asiè de unu dep. rom. membru alu clubului natiunale. Antîiu D Ionu M i s i i u, ad captandam benevolentiam, au întrebuintatu ac'et'a expresiune, dar Dsa nu au fostu membru alu clubului nat. și deputatii rom. au reprobatu încumetarea Dsale. Red.

Romani'a.

Usurpatiunile Austriei despre Mehedinți.

Judetii Mehedinți se afla situat la marginea Romaniei despre apus și medianopie, unde se marginesc cu Banatul și Transilvania, despartindu-se prin Dunarea de către Serbia în partea despre media-di.

Sunt omeni cari cred, că din vechime otarul d'ntre Romania și Banat era riul Cern'a, la a carui-a reversare în Dunare se afla situat în partea dreapta Orsiova, celui întâiu orasielu cu carantina și vam'a monarchiei austriace.

Éca, dreptu proba, unu actu delimitativu:

Hotarnicia mosiei Bresnit'a despre Austria, — trecuta în hotarnicia facuta în anul 1851, Martie 15 de d. C. N. Rimnicénu și aflata în dosierulu onor. tribunalu de Mehedinți cu No. 307 anul 1851.

„De către frontiera Austriei se marginesc acum în linia otarulu mosiei Bresnit'a a santei monastiri Tismana prin semnele acestea și anume: antaiulu semnu este pétr'a, pre planu sub liter'a M. de unde se începe scursorea ogasiului Tierovetiulu, de aci apuca pre scursur'a Tierovetiului în diosu, pana în apă Voditi'a mare, ce-i dice și apă Bahnei, pre planu sub liter'a N. și de aci apuca pre mat'a apei în josu pana în Dunare pre planu sub liter'a O.

„Observatia. Frontiera Austriei se afla asediata pre pamentulu țierei Romanesci cu calcare de patru séu cinci mii stangeni în mosia santei monastiri Tismana. Esact'a catife a stangeniloru n'amu potutu estimá, fiindu-cá, cu mari greutate, abie mi-s'au permis de către Austrieni sé me apropiu numai pana în semnele ceei de acum în linia frontarie, fára ca sé trecu preste dens'a la vechile semne de otaru alu mosiei santei monastiri. Dovedita acesta calcare: 1-o, d'in hrisovulu lui Mircea Voevodu. (dat'a nu i s'a pus, cá era banu'éla) prin care se arata otarulu mosiei monastirii despre Dunare, dicandu: „și Dunarea d'in padin'a Orsiavei pana la podulu de susu“, cari aceste semne sunsu acum pre pamentulu Austriei; 2-o, hrisovulu lui Viadu Voevodu d'in anul 7847 Augustu 2, în care se dice: „și Dunarea d'in padin'a Nuculu pana în hotarulu Rusievei și alu Voditei, cátu și Tierovetiulu“; 3-o, hrisovulu lui Mircea Voda d'in anul 7055 Iunie 2) în ea se dice: „și Dunarea d'in padin'a Nucilotu (Orsiava) pana în podulu de susu și Voditi'a mare de amendouc pártile, cu nuci și cu livedile și cu totu hotarulu, și alu Hovitei și Tierovetiulu și cu tote silistele“; 4-o, hrisovulu lui Antonie Voevodu, d'in anul 7179 Iulie 3, în care se coprinde cá, calcandu-se de la o vreme hotarulu țierei și alu mosiei Bresnit'a de către Turcii d'in Rusiava, acestu patriotu și vrednicu de pomemire Domnu, indata dupa suirea sa pre tronulu Domniei țierei, a facutu cu svatulu totururu patriotiloru boeri reclamare la înalt'a Porta despre calcarea facuta pamentulu lui Romanescu de către Turcii d'in Rusiava, învecinati cu mosia Bresnit'a a santei monastiri Tismana, mergandu chiaru unii d'in patriotii boeri cu reclamati'a acést'a la Constantinopole, în urmarea carei-a s'au tramisu unu aga imperatescu d'imprezna cu trei cadii, carele cercetandu hotarele țierei în partea mosiei Bresnit'a cu mai multe marturie de Turci betrai marginasi, omeni de cinste, a înfiintiatu éra-si vechile hotare ale țierei, aretandu despre mosia Bresnit'a semnele acestea, dicandu: „și hotarele sé se sia de către Rusiava tenutu turcescu, unde se începe scursur'a Tierovetiului d'asupra, unde a fostu hotaru pétr'a bețrana, și de acoloa dreptu la baile calde d'in susu în apă Cernei, și s'au pusu acum marturi trei cadii, ér' petra hotaru, și ér' pre cursur'a Tierovetiului în josu, pana în apă Voditei, și pre Voditi'a în josu pana în Dunare.“ Acumu baile calde și apă Cernei este pre pamentulu Austriei, și în departare de pamentulu Romaniei séu alu frontierei de acum ca la patru séu cinci mii stangeni. — 5-o în tractatulu de Sistovu d'in anul 1791. Augustu 21. între înalt'a Porta și imperatulu Austriei (vedi istoria universale Millot tota. 10, fatia 88, în 12), se dá Orsiova vechia de înalt'a Porta imperatiei Austriei dreptu schimbu pre ostrovulu Adacalii, ce a fostu alu Austriei, cuprindeudu și acést'a „ca frontiera între pamentulu Romaniei și Orsiova veche sé se cunoșca pre apă Cernei, care acésta apă Cern'a este acum în departare de hotarele mosiei santei monastiri și de actual'a frontiera a țierei Romanesci ca de patru cinci mii stangeni.

„D'in citirea acestoru documente austriace se vede lamuritu și fára nici o indoicla, cá graniti'a Austriei este înfiintata pre pamentulu Romaniei cu calcarea în mosia Bresnit'a a santei monastiri Tismana.“

Asié dice D. C. N. Rimnicénu.

Cern'a isvoreșce de sub muntele Arsu în judetiulu Mehedinți, trece prin judetiu pana sub muntele Oslea și de aci începe a formá hotarulu despartitoru alu Romaniei de Banat pana la Madvedu. În vechime hotarulu continuá pre Cern'a în josu pana la reversarea ei în Dunare, coprindeudu astu-felu și baile calde de la Mehadia, de unde se dá cu socotéla cá judetiulu acést'a si-a luat numele ce-lu porta și asta-di de Mehedinți.

D'in josu de Orsiova sé afla în midloculu Dunarei o insula fortificata, numita Ada-calesi; ér' d'in josu de acést'a insula sé aflá gur'a pariului Bahna, ce se vérsa în Dunare formandu aici acum'a lini'a despartitoria între Banat și Romania. De la Cern'a, hotarulu vechiu, și pana la Bahna, hotarulu de asta-di, este o cale de mai bine de o ora.

Mai înainte de 1792 insula Ada-calesi era a Austriei și Orsiova vechia a Turciei. Facendu-se schimbu între Austria, care a luat Orsiova, și Turcia, care a luat insula Ada, s'a asediatu, la 1792, augustu 21, delimitatiunea între Turcia și Austria. De atunci și pana acum au urmatu necontenite plangeri în contr'a graniceriloru austriaci d'in partea locuitoriloru, cari, în cotropirea hotareloru țierei, vedeau luandu-se și usurpandu-se și proprietáțile lor.

Sunt mai multe sate hantuite în drepturile de proprietate.

Locuitorii Vircioroveni, Iloviceni și Bahneni, dupa proprietatea santei monastiri Tismana, dícu cá numai sánt'a monastire póte ave vre unu crisoavu despre alte semne, inse ei de candu s'au pomenitu au stápinitu totu prin aceste semne pre unde asta-di se afla hotarulu, ér' cátu pentru pamentulu nostru de la Dunare séu cá pre candu se aflá Turcii stapani în tíera, lu-cautáu ei diumetate, și Nemti diumetate, fiindu și vitele lor libere a pasinú: ér' de la o vreme poprindu-i a numai trece cu vitele, au reclamatu printiului Stirbeiu candu a venitu în Virciorova, și d'in ordinulu Mariei Sale, datu în presenti'a Dlu generalu comandantu d'in Austria, ér' i-au lasatu liberi, cu tote aceste-a inse Austrieni în acelu pamentu neutru adesea i tragu și i globescu pentru vitele lor.

Mosnenii Ciresiani și Negrusiani arata, cá n'au nici o calcare, fiindu stapani totu prin semnele pre unde asta-di se afla hotarulu; mosnenii Podeni inse dícu cá Negrusianii au unu hrisovu alu lui Mircea-Voda, ce prevede hotarulu pana în bae la Cern'a, dara cerendu-lu n'au voit a lu da de fatia, dandu unu altu hrisovu totu a lui Mircea, care nu contineá în sine acele semne.

Mosnenii Podeni arata, cá pana la anul 1840, candu a venitu o comisa compusa de doi pasi Turci, doi Romani, anume Poenarulu și Obedeanelu, precum și alții d'in partea Austriei, au stápinitu prin semnele aceste-a. „D'in Feregoș'a în Surdu-Magletii, d'in Surdu-Magletii peste Jerasau în verfulu Dumoglutului-mare la petra galbena și de aci în verfulu Hur-cului spre Cern'a în Cern'a.“ Ér' de la anul 1840, dupa ce a trecut comisi'a de mai susu, s'au pomenitu cá i-au poprítu, stramutandu-i în intrulu țierei pre unde asta-di se afla hotarulu și preschimbandu numirea semneloru, dandu pre ale celoru d'in Cern'a aceloru unde acum se afla hotarulu, nefacendu-le cunoscutu comisi'a nimicu de acést'a de cátu li s'au dísu de la pichetulu Austriacu numitu Rechela (ce este de vale de mos'a lor, și de unde apoi s'au inapoiatu) cá preste 16 díle se voru chiamá a li se aretá semnele hotarului si ai incredinti'a ori ei Podeni, séu Austrieni, pre care acésta n'au mai vedítu o îndeplinita nici pana asta-di, ba inca li s'a luat de către D. Poenariu și hrisovulu celu aveáu despre semnele hotarului și nu s'a mai inapoiatu; cu care chipu sunt calcati preste stápinirea lor d'in vechime ca la 4,000 stangeni în latu și ca la 5000 în lungu.

Mosnenii Gornenti asemenea arata, cá pana la anul 1840, candu a venitu dísa de mai susu comisia numai pana la Rachel'a și s'a inapoiatu nemergandu preste totu hotarulu, au stápinitu pana în Cern'a în semnele aceste-a.

„D'in Poiana Mosiului către apus pre apă Cuciu-lu în vale unde slobode la Porumbi, apoi Cern'a în susu pana în Poiana Baltii Cerbului, apoi de acolo spre resaritu, scursur'a Enalatiului spre Tiesca.“ Ér' de atunci încóce i-au mutat în intrulu țierei, întâiu unde se dice Fontan'aj Mosiului, alu ducilea mai în dealu totu în tíera ca la 200 stangeni de a supra Fontanei Mosiului, unde ei facusera case „de pichetu,“ și le-au redicatu Austrieni prin potere armata de doua companie și apoi i-au mutat spre satu în tíera ca 1000 stangeni la Poiana Rotunda; adaugandu cá au avutu și o mora langa Cern'a; facundu-le preste totu calcare în latulu acetei mosie d'in Cern'a spre resaritu pana în hotarulu lor pre la balt'a Cerbului la midloculu mosiei 4,000 stangeni, ér' în lungu pre Cern'a 8,000 stangeni.

Mosnenii Gornoviceni și Costesci arata, cá pana la anul 1840 stápiniau d'in dreptulu Enalatiului-micu Cern'a în susu pana în apă Tiesca, ce curge d'in muntele Ciolanu alu țierei; de la 1840 pana la 45 s'au mutat Austrieni în verfulu Enalatiului mare, unde este și patru-l'a d'in acelu anu; dela 1845, s'au stramutat d'in verfulu Enalatiului mare dela dosulu Enalatiulu josu langa apă Ties hii la Gaur'a-fetei, facundu calcare preste totu ca la 6,000 stangeni în lungu și în latu ca la 2,000 stangeni; ér' spre întemeiare despre acést'a detera de fatia o lucrare d'in anul 1803 Iulie 10, d-lui Vatafu de munte d'in acea vreme, prin care se constatá cá unu Ilie Macu d'in satulu Costesci, proprietaru în Caman'a pre langa mosneni Gornenti, a avutu prigoniire cu frati pentru nisce

locuri d'in Caman'a, și prin care se descriu semne fireșce pana în Cern'a pre unde aveá stápinirea acelu Macu, adaugandu mosnenii Gornoviceni cá ocolnic'a bețrana li s'a luat de repositulu Tudoru Vladimirescu, candu a venit, cu o comisiune totu pentru acestu sfersitu, și care pote sé se afe la mostenitorii sei.

NB Pentru calcarea de la Gaur'a-fetei cu înfiintarea unei patruli la acea prapastia de către Austriaci, se vede d'in dosariile respective, cá mosnenii Gornoviceni reclamandu în anul 1853, s'a cerutu prin ordinulu No. 1646 d'in acelu anu a se dá sciintia cu sum'a de stangeni, dupa care nu s'a mai facutu nici o lucrare; ér' în anul corentu, dupa corespundinti'a începuta de D. comanduru alu punctului Virciorova cu onor. Ministru ostasescu pentru o pricina ivita acolo cu Austrieni cu doi locuitori d'in Prej'n'a, pre cari pichetasii Austrieni nu i-au lasatu a trece pre acea patrula sub conventu cá este a lor, și i-au și închisu, sub-insemnatulu, dupa cererea întâmpinata de la D. comanduru prin not'a No. 690, basata pre ordinulu D-lui ministru afaceriloru straine No 3,281, i-a datu convenite deslusiri prin not'a No. 6,812, cá acea calcare s'a facutu fára nici unu consimțimentu alu țierei, ci numai prin poterea Imperiale, fára ca mosnenii sé-si fi potutu pana acum a fáa convenit'a despágubire de pamentulu cotropita.

I. Ionescu.

(Va urmă.)

VARIETATI.

* * (S é l u á m u a m i n t e l) D'in una corespundintia privata estragemu urmatoriele: Dlu prot. de la Bai'a-mare se adopera intru a anesá cátra dieces'a Oradei-mari cotele desmembrate de către dieces'a gr. c. a Ungvarului, — și cu acestu scopu se proieptá una conferintia mare în Sigetulu-Maramuresiulu. Gurele rele vréu a sél, cá dlui prota i-s'ar fi promis de la Oradea-mare unu a t a l u e a n o n i c a l u. — Sperámu inse, cá nesuntiele d-niei sale, opuse unor mari interese nationale beserecesci nu voru produce rezultatulu către care tindu. Alteum întieleginti'a romana d'in Maramuresiu nu va consimti neci candu la astu-feliu de tendintie care la neci unu casu nu potu ave urmári bune.

* * Ad. Nat. spune: „Adunarea societáti academice s'a convocat conformu statutelor. Se spune cum cá voru fi forte importante lucrările ei filologice literarie d'in anul acestu-a.“

* * (E s e r c i u r i l e m a r i m i l i t a r i) în Ung se voruincepe de la 5—30 septemvre.

* * (C e l e b r i n i) presiedinte de tribunalu se va denumi de guvernatoru alu Fiumei

Sciri electrice.

M a d r i d u, 2. iuliu. Cortesii primira bugetulu provisoriu.

P r a g'a, 2. iuliu. Cehii pregatescu una petitiune pentru conciliulu ecumenicu, în carea se pretinde revisiunea procesului lui Husu d'in cause politice și juridice.

V i e n'a, 2. iuliu. Vice-regele Egiptului prin una epistola róga pre sultanulu, a-i concede, ca sé pota delaturá în persóna tote ne'ntielegerile și suspiciunárele împreunate cu caletori'a sa.

P a r i s u, 3. iuliu. Corpulu legelativu a verificatu în siedinti'a sa de eri, 61, cu totulu 131 de alegeri.

C o s t a n t i n o p o l e, 3. iuliu. „Levant Herald“ spune. cá Mustafa pasi a s'a numitu ministru fára portfoiu.

C r a g u i e v a t i u, 3. iuliu. Guvernulu și adunarea nationale s'au contielesu, ca corpulu legelativu sé consiste d'in 120 membri, d'ntre cari 90 sé-i aléga poporulu, éra 30 sé-i numéșca principele. Proieptulu de lege despre constitutiune constá d'in 180 de paragrafi.

B u c u r e s e i, 4. iuliu. Unu decretu alu domnitorului Romaniloru, conchiamu prentímea la sinodu, pre 1 iuliu st. v. pentru a alege unu comítetu centralu, care va ave a regulá afacerile beserecesci ale Romaniei.

M a d r i d u, 4. iuliu. Se afirma, cá guvernatoarele d'in Sevil'a si-a datu dimisiunea. Deputatulu Calderonu propuse în siedinti'a cortesului, ca fia-care deputatu, care se departéza fára concediu d'in Madridu, séu lipseseș díle de la siedintie, sé se considere ca si candu ar fi renunțiatu la mandatulu séu.

P a r i s u, 5. iuliu. „Constitutionnel“ spune, cá dupa siedinti'a de eri a corpului legelativu, imperatulu Napoleonu a chiamatu la sine pre deputatulu Buffet.

P a r i s u, 5. iuliu. Se afirma, cá Ollivieru, Buffet și Segri voru intrá în ministeriu.

Proprietariu, redactoru respunditoriu și editoriu:
ALEXANDRU ROMANU.